

Nr 1

Socialförsäkringsutskottets betänkande med anledning av propositionen 1975:1 i vad avser vissa anslag för budgetåret 1975/76 till allmän försäkring jämte motioner

Utskottet behandlar i detta betänkande de under Socialdepartementet bilaga 7 litt. B och litt. C punkten C 3 upptagna anslagen.

SOCIALDEPARTMENTET

Allmän försäkring m. m.

1. **Försäkringsdomstolen.** Utskottet tillstyrker regeringens under punkten B 1 (s. 28 och 29) framlagda förslag och hemställer

att riksdagen till *Försäkringsdomstolen* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 3 342 000 kr.

2. **Försäkringsrådet. Riksförsäkringsverket.** Utskottet tillstyrker regeringens under punkterna B 2 och B 3 (s. 29–33) framlagda förslag och hemställer att riksdagen

1. till *Försäkringsrådet* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 1 650 000 kr.,
2. bemyndigar regeringen att vid riksförsäkringsverket inrätta två tjänster som byråchef i Fe 24,
3. till *Riksförsäkringsverket* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 65 365 000 kr.

3. **Folkpensioner.** Regeringen har under punkten B 4 (s. 33–37) föreslagit riksdagen att till folkpensioner för budgetåret 1975/76 anvisa ett förslagsanslag av 15 310 000 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlas

motionen 1975:256 av herr Hermansson m. fl. (vpk) vari hemställs

1. att riksdagen antar följande såsom *motionärernas förslag* betecknade

Förslag till

Lag om ändring i lagen den 9 maj 1969 (nr 205) om pensionstillskott

Härigenom förordnas i fråga om lagen 1969 (nr 205) om pensionstillskott att 2 och 2 a §§ skall ha nedan angivna lydelse

*Nuvarande lydelse**Motionärernas förslag*

2 §

Pensionstillskott till ålderspension eller änkepension utgör *fjrtiofem* procent av basbeloppet, om ej annat följer av bestämmelserna nedan i denna paragraf.

Under nedannämnda tider skall pensionstillskottet till ålderspension eller änkepension utgöra

1 juli 1976–30 juni 1977 *tjugofem*
1 juli 1977–30 juni 1978 *tjugonio*
1 juli 1978–30 juni 1979 *trettiotre*
1 juli 1979–30 juni 1980 *trettiosju*
1 juli 1980–30 juni 1981 *fjrtioen*
procent av basbeloppet.

Pensionstillskott till --- allmän försäkring.

Pensionstillskott till --- motsvarande mån.

Pensionstillskott till ålderspension eller änkepension utgör *femtio två* procent av basbeloppet om ej annat följer av bestämmelserna nedan i denna paragraf.

Under nedannämnda tider skall pensionstillskottet till ålderspension eller änkepension utgöra

1 juli 1975–30 juni 1976 tjugooåtta

1 juli 1976–30 juni 1977 *trettio två*
1 juli 1977–30 juni 1978 *trettio sex*
1 juli 1978–30 juni 1979 *fjrtio*
1 juli 1979–30 juni 1980 *fjrtio fyra*
1 juli 1980–30 juni 1981 *fjrtio åtta*
procent av basbeloppet.

2 a §

Pensionstillskott till förtidspension utgör *nittio* procent av basbeloppet, om ej annat följer av bestämmelserna nedan i denna paragraf.

Under nedannämnda tider skall pensionstillskottet till förtidspension utgöra

den 1 juli 1976–30 juni 1977 *femtio*
den 1 juli 1977–30 juni 1978 *fem-
tio åtta*
den 1 juli 1978–30 juni 1979 *sextio sex*

Pensionstillskott till förtidspension utgör *nitti åtta* procent av basbeloppet, om ej annat följer av bestämmelserna nedan i denna paragraf.

Under nedannämnda tider skall pensionstillskottet till förtidspension utgöra

den 1 juli 1975–30 juni 1976 femtio
den 1 juli 1976–30 juni 1977 *fem-
tio åtta*
den 1 juli 1977–30 juni 1978 *sextio sex*
den 1 juli 1978–30 juni 1979 *sjuttio-
fyra*

Nuvarande lydelse

den 1 juli 1979–30 juni 1980 *sjuttio-
fyra*

den 1 juli 1980–30 juni 1981 *åttio-
procent* av basbeloppet.

Motionärernas förslag

den 1 juli 1979–30 juni 1980 *åttio-
två*

den 1 juli 1980–30 juni 1981 *nittio
procent* av basbeloppet.

Pensionstillskott till --- ålderspensionen utgått.

2. att riksdagen hos regeringen hemställer om kompletteringsdirektiv till pensionsålderskommittén att utarbeta förslag om fortsatt standardförbättring av folkpensionsförmånerna, så att dessa enligt i motionen skisserad riktning uppnår lägst 65 procent av genomsnittlig industriarbetarinkomst,

motionen 1975:463 av herr Henmark (fp) och fru Ekelund (c) vari hemställs att riksdagen beslutar att 20 kap. 2 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL) ges en sådan lydelse att vid tillämpning av 9 kap. 4 § samma lag fosterförälder likställs med förälder,

motionen 1975:753 av herrar Gustavsson i Alvesta (c) och Jonsson i Mora (fp) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring i 9 kap. 4 § AFL att vårdbidrag utgår även då barnet vårdas i annat enskilt hem,

motionen 1975:1193 av herr Börjesson i Falköping (c) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär en sådan ändring av 9 kap. 5 § tredje stycket AFL att vårdbidraget omfattar även hörselskadade barn som bor i s. k. vistelschem och går i hörselklass respektive hörselförskola och under ferier, helger och ströddagar vistas i sina hem i enlighet med vad som utgår för barn vid statlig anstalt.

Utskottet*Pensionstillskott*

Pensionstillskott utgår f. n. till alla pensionärer som saknar ATP-pension eller har en mindre sådan pension. Det utgör f. n. 18 % av basbeloppet och skall öka med 3 % av basbeloppet varje den 1 juli till den 1 juli 1976. I enlighet med beslut av 1974 års riksdag (prop. 1974:129, SFU 1974:32) skall den årliga höjningen av pensionstillskotten för ensam pensionär och för var och en av två makar fr. o. m. den 1 juli 1976 utgöra 4 % av basbeloppet. Höjningen skall därefter fortgå till den 1 juli 1981, då pensionstillskotten kommer att uppgå till belopp motsvarande 45 % av basbeloppet. För förtidspensionärer kommer att utgå dubbla pensionstillskott, vilket innebär att dessa fram till den 1 juli 1981 successivt uppräknas till maximalt 90 % av basbeloppet.

Herr Hermansson m. fl. (vpk) yrkar i motionen 1871 att uppräkningsen av pensionstillskotten skall påbörjas redan den 1 januari 1975. Enligt förslaget i motionen kommer pensionstillskottet till ålderspension den 1 juli 1981

att uppgå till 52 % av basbeloppet och förtidspensionärernas tillskott vid samma tid att motsvara 98 % av basbeloppet. I samma motion begärs kompletteringsdirektiv till pensionsålderskommittén avseende fortsatt standardförbättring av folkpensionsförmånerna så att dessa motsvarar 65 % av en genomsnittlig industriarbetarinkomst.

Som framgår av det föregående har såväl folkpensionärer som förtidspensionärer genom 1974 års pensionsreform erhållit väsentliga förbättringar av sin ekonomiska situation. Höjningen av folkpensionens grundförmån utgör vid nuvarande basbelopp om 9 000 kr. för ensamstående pensionär 450 kr. och för var och en av två makar 675 kr. vartill kommer den årliga höjningen av pensionstillskotten och den successiva uppflyttningen av garantinivån. I sammanhanget bör erinras om att fr. o. m. i år gäller mildare regler för avtrappning av kommunalt bostadstillägg och hustrutillägg och att varje pensionär vars till statlig inkomstskatt taxerade inkomst inte överstiger 36 000 kr. fr. o. m. 1976 års taxering är berättigad till extra avdrag vid taxeringen med 500 kr.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionen 256.

Vårdbidrag

Vårdbidrag tillkommer fr. o. m. den 1 januari 1974 försäkrad förälder som till huvudsaklig del ombesörjer den särskilda tillsynen och vården av handikappat barn. Med förälder jämställs adoptivförälder samt den med vilken förälder är eller varit gift eller har eller har haft barn, om de stadigvarande sammanbor. Fosterförälder äger däremot inte rätt att uppbära vårdbidrag.

Herr Henmark (fp) och fru Ekelund (c) begär i motionen 463 att fosterföräldrar skall jämställas med andra föräldrar när det gäller rätten till vårdbidrag. Motionärerna framhåller att likställigheten mellan barn och fosterbarn är begränsad till sjukförsäkringen. Vårdbidrag som före den 1 januari 1974 utgick i form av invaliditetsersättning till barnet men som nu utgår i form av vårdbidrag till förälder tillkommer enligt de nya bestämmelserna inte handikappat barn som vårdas av fosterföräldrar. Detta anser motionärerna inte vara rimligt.

Liknande synpunkter har framförts av herrar Gustavsson i Alvesta och Jonsson i Mora (båda fp) i motionen 753. De framhåller att vårdbidrag, till skillnad från bl. a. barnpension, inte utgår i de fall barnet bor i annat enskilt hem än föräldrahemmet på bekostnad av landstingskommun eller kommun som inte tillhör landstingskommun. Enligt motionärernas mening bör man i syfte att förbättra rekryteringen av andra lämpliga enskilda hem än föräldrahemmet och för att nå en rättvisare kostnadsfördelning mellan staten å ena sidan samt landsting/kommun å den andra öka möjligheterna att erhålla vårdbidrag i sådana fall då barnet vårdas i annat enskilt hem än föräldrahemmet. Herr Börjesson i Falköping tar i motionen 1193 upp frågan om ferievårdbidrag. Nu gällande bestämmelser om sådant bidrag gäller

enbart stats-, landstings- och kommunägda anstalter samt enskilda anstalter med statsbidrag till driften. Fr. o. m. den 1 juli i år skall ferievårdbidrag kunna utgå även för barn som vårdas på enskild anstalt, till vars drift bidrag lämnas av landsting eller kommun. Dessutom skall bidrag – i motsats till vad som gäller nu – kunna utgå för varje dag som barnet vistas utanför anstalten. I motionen framhålls att förälder, vars barn på bekostnad av kommun eller landsting bor i s. k. vistelsehem och genomgår undervisning i hörselklass inom det reguljära skolväsendet eller i hörselförskola, inte har rätt till vårdbidrag. Motionären yrkar att riksdagen hos regeringen skall begära en utvidgning av rätten till vårdbidrag till att omfatta även sådana barn.

Ett motionsyrkande av samma innebörd som i motionerna 463 och 753 avstyrktes av socialförsäkringsutskottet år 1974 (SfU 1974:5) med hänvisning till att Kommunförbundet i skrivelse i oktober 1973 till barnavårdsnämnderna och de sociala centralnämnderna uttalat att dessa för tiden efter den 1 januari 1974, dvs. den tidpunkt då de nya bestämmelserna om vårdbidrag trätt i kraft, borde överväga en justering av ersättningen till fosterföräldrar i de fall överenskommen ersättning för samhällsvård i enskilt hem bestämts med hänsyn till det vårdbidragsbelopp som utgick före de nya bestämmelsernas ikraftträdande. Enligt samma skrivelse borde i sådana fall, då det kunde antas att vårdbidrag utgick till handikappat fosterbarn som inte var omhändertaget för samhällsvård, nämnderna vidta erforderliga åtgärder. Riksdagen följde utskottets hemställan. Enligt utskottets mening bör riksdagen vidhålla sin tidigare intagna ståndpunkt, och utskottet avstyrker därför bifall till motionerna 463 och 753.

Vad härefter angår yrkandet i motionen 1193 vill utskottet erinra om att utskottet i samband med behandlingen av prop. 1974:129 med förslag till sänkning av den allmänna pensionsåldern m. m. från 67 till 65 år hade att ta ställning till en av Handikappförbundens centralkommitté (HCK) aktualiserad fråga om rätten till vårdbidrag. Enligt HCK hade vid den praktiska tillämpningen uppstått svårigheter att avgöra om vårdbidrag skulle utgå eller ej när barn endast tidvis vistades hemma eller under vissa veckodagar vistades utanför föräldrahemmet. Mål av angiven art hade förts upp i försäkringsdomstolen, och inom denna hade olika uppfattningar uttalats rörande graden av föräldravård som borde föreligga för att vårdbidrag skulle utgå. Med anledning av HCK:s framställning föreslog utskottet att frågan om vårdbidrag i de aktuella situationerna skulle bli föremål för översyn inom ramen för familjestödsutredningen. Enligt utskottets mening har den av herr Börjesson i Falköping aktualiserade frågan om ferievårdbidrag nära anknytning till det av HCK berörda spörsmålet, och det kan därför förutsättas att den kommer att behandlas i detta sammanhang. Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat motionen 1193.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande pensionstillskott m. m.
att riksdagen avslår motionen 1975:256,
2. beträffande fosterföräldrars rätt till vårdbidrag
att riksdagen avslår motionerna 1975:463 och 1975:753,
3. beträffande rätten till ferievårdbidrag i vissa fall
att riksdagen avslår motionen 1975:1193,
4. beträffande anslagets storlek
att riksdagen till *Folkpensioner* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 15 310 000 000 kr.

4. Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar. Bidrag till sjukförsäkringen. Vissa yrkesskadeersättningar m. m. Utskottet tillstyrker regeringens under punkterna B 5, B 6 och B7 (s. 37-41) framlagda förslag och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1975/76 anvisar

1. till *Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar* ett förslagsanslag av 25 900 000 kr.,
2. till *Bidrag till sjukförsäkringen* ett förslagsanslag av 2 760 000 000 kr.,
3. till *Vissa yrkesskadeersättningar m. m.* ett förslagsanslag av 1 800 000 kr.

5. Bidrag till sjukförsäkringen för föräldraförsäkringen. Regeringen har under punkten C 3 (s. 46 och 47) föreslagit riksdagen att till Bidrag till sjukförsäkringen för föräldraförsäkringen för budgetåret 1975/76 anvisa ett förslagsanslag av 260 000 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet

motionen 1975:79 av fru Wiklund (c) och fru Tillander (c) vari hemställs att riksdagen beslutar om sådan ändring i AFL att adoptivföräldrar vid adoption av barn under sju år får föräldrapenning under samma tid som vid biologiskt föräldraskap, räknat från dagen för barnets ankomst till adoptivhemmet,

motionen 1975:148 av fru Troedsson m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag till nästa års riksdag om att sjukpenning skall kunna utgå även då förvärvsarbetande förälder stannar hemma för att vårda barn under tio år under hemmamakes sjukhusvistelse i enlighet med vad i motionen anförts,

motionen 1975:253 av fru Hansson m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär att familjestödsutredningen får i uppdrag att med förtur behandla frågan om förbättrade förmåner från familjeförsäkringen för adoptivföräldrar,

motionen 1975:338 av herr Johansson i Malmö m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär sådan ändring i AFL och semesterlagen att sjukpenning och kompensationsledighet kan utgå till förälder som under semesterledighet vårdar sjukt barn,

motionen 1975:464 av herr Lindkvist m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller att familjestödsutredningen får i uppdrag att med förtur utreda frågan om jämställdhet mellan biologiska föräldrar och adoptivföräldrar beträffande föräldrapenning vid adoption och fosterhemsplacement,

motionen 1975:467 av herr Olsson i Asarum (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär att familjestödsutredningen får i uppdrag att utreda frågan om vidgad rätt till sjukpenning vid tjänstledighet för barn tillsyn,

motionen 1975:749 av fru Bergander m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen måtte besluta att 3 kap. 9 § första och andra styckena AFL ändras så att ersättningsrätten även kommer att omfatta studerande,

motionen 1975:762 av fru Skantz m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär utredning angående vidgad rätt till sjukpenning vid vård av sjukt barn i enlighet med vad i motionen anförts,

motionen 1975:1212 av fru Lundblad (s) och fru Hörnlund (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär

1. att, i avvaktan på familjestödsutredningens förslag, en utökning av ersättningstiden för föräldrapenningen i samband med barns födelse övervägs,

2. att man vid framtida ändringar av sjukförsäkringen prioriterar en förbättring av sjukpenningen för vård av sjukt barn till familjer med flera barn,

3. att en höjning av garantinivån för barnpensionen övervägs inför nästkommande budgetår,

motionen 1975:1216 av fru Nilsson i Kristianstad (c) och fröken Andersson (c) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om sådan ändring i 3 kap. 13 § AFL att föräldrapenning vid barnsbörd utgår även fr. o. m.

den 30:e dagen efter barnets födelse, om modern på grund av barnets sjukdom är förhindrad ha det i sin vård och under förutsättning att läkare styrker barnets behov av kontakt med och närhet till modern.

motionen 1975:1219 av fru Ohlin (s) och fru Bergander (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär att motionen överlämnas till familjestödsutredningen för beaktande,

motionen 1975:1224 av herr Romanus (fp) vari hemställs att riksdagen beslutar

1. att orden "dock längst till tvåhundrasjuttionde dagen efter barnets födelse" utgår ur 3 kap. 13 § AFL,

2. att 3 kap. 12 § AFL ändras så att hemvändande utlandssvenskar ges rätt att uppbära föräldrapenning även i sådana fall då de ej uppfyller kravet på 180 dagars inskrivning i försäkringskassa,

motionen 1975:1805 (jfr 1975:1235) av herr Bohman m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller att familjestödsutredningen ges i uppdrag att utreda och framlägga förslag till en utvidgning av bestämmelserna för erhållande av ersättning vid vård av sjukt barn i hemmet till att omfatta även fall då ordinarie vårdare är sjuk,

motionen 1975:1806 (jfr 1975:1242) av herr Fälldin m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen beslutar

1. att hos regeringen begära förslag till årets riksdag om sådan ändring av reglerna om föräldrars rätt till ledighet för att vårda sjukt barn, att rätten till ledighet utsträcks till att gälla även i de fall där den ordinarie vårdnadshavaren, exempelvis dagbarnvårdare eller hemmamake, på grund av sjukdom inte kan fullgöra sin vårdaruppgift,

2. att riksdagen beslutar att uttala att pågående utredningsarbete angående en förkortad arbetstid för småbarnsföräldrar skall bedrivas skyndsamt så att förslag i denna fråga kan föreläggas riksdagen senast 1976,

motionen 1975:1807 (jfr 1975:1256) av herr Helén m. fl. (fp) vari hemställs att riksdagen

1. beslutar att rätten till föräldrapenning för vård av sjuka barn för familjer med fler barn än ett utökas från nuvarande 10 dagar per år till 15 dagar per år och familj,

2. hos regeringen begär förslag till utökad rätt till föräldrapenning för de dagar barn vårdas på sjukhus i enlighet med vad som anförts i motionen.

3. beslutar om sådan ändring av reglerna för föräldrapenning att rätten till ledighet för vård av sjuka barn utsträcks till att gälla även i de fall där den ordinarie vårdnadshavaren på grund av sjukdom inte kan fullgöra sin vårdaruppgift,

4. hos regeringen begär förslag till höjd sjukpenning för hemarbetande med vårduppgifter enligt de riktlinjer som angivits i motionen,

5. beslutar att föräldrapenning skall utgå vid adoption av barn under sju år under samma tid som vid biologiskt föräldraskap, räknat från dagen för barnets ankomst till adoptivföräldrarna,

6. uttalar att pågående utredningsarbete angående en förkortad arbetstid för småbarnsföräldrar skall bedrivas så att förslag i denna fråga kan föreläggas riksdagen senast 1976.

Av motionen 1975:1212 behandlas i detta betänkande yrkandena under punkterna 1 och 2. Yrkandet i punkten 3 kommer utskottet att behandla i annat sammanhang.

Utskottet

Gällande bestämmelser

Genom beslut av 1973 års riksdag (prop. 1973:47, SfU 1973:19) genomfördes betydande förbättringar av samhällets ekonomiska stöd till barnfamiljer, särskilt i samband med barns födelse och vid vård av sjukt barn. En ytterligare utbyggnad beslöts av 1974 års riksdag (prop. 1974:15, SfU 1974:5). Bestämmelserna, vilka återfinns i 3 kap. lagen om allmän försäkring (AFL), innebär i sin nuvarande lydelse i korthet följande.

Förälder, som inte förvärvsarbetar, är berättigad till ett grundläggande försörjningsskydd i form av föräldrapenning med 25 kr. om dagen under sju månader i anslutning till barns födelse. Om föräldern under 270 dagar närmast före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten för denna varit eller bort vara försäkrad för en högre sjukpenning än 25 kr. om dagen utgår föräldrapenning med samma belopp som sjukpenningen, dvs. med 90 % av inkomsten upp till ett maximum motsvarande 7,5 ggr basbeloppet. Med nuvarande basbelopp om 9 000 kr. kan således föräldrapenning beräknas på ett inkomstunderlag om högst 67 500 kr. Föräldrapenningen utgår till den av barnets föräldrar som ombesörjer den huvudsakliga vården av barnet. Föräldrarna får alltså själva avgöra vem av dem som skall stanna hemma hos barnet och uppbära föräldrapenningen. Därvid finns också möjlighet för förälder som minskar sitt förvärvsarbete med hälften att få halv föräldrapenning. Föräldrapenning kan utgå tidigast fr. o. m. den 60:e dagen före den beräknade tidpunkten för barnets födelse och längst till 210:e dagen efter den då barnet fötts. Saknar föräldrarna möjlighet att under viss tid efter förlossningen vårda barnet, har de rätt att disponera föräldrapenningen längst t. o. m. den 270:e dagen efter den då barnet fötts. Modern äger rätt till föräldrapenning t. o. m. 29:e dagen efter förlossningsdagen även om hon inte har barnet i sin vård.

Adoptiv- och fosterföräldrar likställs vid tillämpningen av bestämmelserna om föräldraförsäkring med föräldrar. Föräldrapenning till foster- och adoptivföräldrar utgår emellertid endast för tid efter det de fått barnet i sin vård och längst till 270:e dagen efter barnets födelse. Härigenom är adoptiv-

föräldrar och fosterföräldrar, som tar emot barn i adoptionssyfte, betagna möjligheten att erhålla föräldrapenning i sådana fall då barnet är 9 månader eller äldre. För att även i dessa fall underlätta barnets anpassning till dess nya miljö har införts en rätt för föräldrarna att uppbära föräldrapenning under högst 20 dagar sammanlagt. Ersättningsrätten gäller under förutsättning att barnet inte fyllt tio år.

För rätt att uppbära föräldrapenning gäller i fråga om samtliga försäkrade att de skall ha varit inskrivna hos allmän försäkringskassa under minst 180 dagar i följd närmast före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten för denna. Kravet på viss tids inskrivning i försäkringskassa har tillkommit för att motverka att föräldraförsäkringens förmåner utnyttjas genom en tillfällig bosättning i landet.

Förälder har rätt att i viss utsträckning uppbära sjukpenning som vid egen sjukdom om han/hon behöver stanna hemma från sitt arbete för att ta vård om sjukt barn under tio års ålder. Rätten till sjukpenning gäller makar som båda förvärvsarbetar och ensamstående förälder som förvärvsarbetar. Makarna får själva bestämma vem av dem som skall vårda barnet. Ersättningsrätten är begränsad till tio dagar per familj och år. Dessa dagar får också utnyttjas av en far som behöver ta vård om äldre barn i samband med att ytterligare barn föds i familjen.

Föräldrapenningen utgör liksom sjukpenningen skattepliktig och ATP-grundande inkomst för den förälder som vårdar barnet.

Motioner om rätt till föräldrapenning

I motionerna behandlas frågor om ersättningstidens längd, adoptivföräldrars rätt till föräldrapenning och föräldrapenning för utlandssvenskar. Fru Lundblad och fru Hörnlund (båda s) framhåller i motionen 1212 att det i många familjer, speciellt där modern har och även framdeles vill ha ett förvärvsarbete, finns behov av en längre ersättningstid än sju månader. De menar att man i avvaktan på familjestödsutredningens förslag bör överväga en utökning av ersättningstiden. Herr Romanus (sp) yrkar i motionen 1224 lagstiftning av innebörd att rätten att skjuta upp uttaget av föräldrapenning, då barnet vistas på sjukhus, bör gälla utan tidsbegränsning. Den nuvarande bestämmelsen om att föräldrapenningen får disponeras längst till 270:e dagen efter barnets födelse innebär – menar han – att familjer som tvingas ha ett nyfött barn på sjukhus mer än två månader efter födelsen inte kan utnyttja hela föräldrapenningen när barnet kommer hem. Fru Nilsson i Kristianstad och fröken Andersson (båda c) hemställer i motionen 1216 att riksdagen hos regeringen begär sådan ändring i AFL att föräldrapenning till moder kan utgå även fr. o. m. 30:e dagen efter barnets födelse i de fall hon p. g. a. barnets sjukdom är förhindrad att ha barnet i sin vård. Motionärerna pekar på att det förhållandet att ett barn blir sjukt och måste tas in på sjukhus inte alltid innebär att modern kan återgå till förvärvsarbete.

Barnets sjukhusvistelse kan innebära påfrestningar och bundenhet av sådan art att det är praktiskt omöjligt för henne att börja arbeta. Hon kan behöva amma barnet eller lämna modersmjölk till sjukhuset och ofta kan läkare bedöma det angeläget att modern vistas på sjukhuset så mycket som möjligt för att ge barnet den fysiska kontakt som är så viktig i den första späda åldern.

Motionerna 79 av fru Wiklund och fru Tillander (båda c), 253 av fru Hansson m. fl. (s), 464 av herr Lindkvist m. fl. (s) och fp:s partimotion 1807 syftar alla till en utvidgning av adoptivföräldrars rätt till föräldrapenning. Motionärerna anser – med åberopande av att enligt deras uppfattning en väsentligt längre anpassningstid än 20 dagar är nödvändig i samband med ett adoptivbarns ankomst till sina nya föräldrar – att tiden för rätt att disponera föräldrapenningen i förevarande fall bör räknas, inte från barnets födelse utan från den dag barnet kommer till det nya föräldrahemmet.

1973 års lagstiftning om föräldraförsäkring trädde i kraft den 1 januari 1974. Redan sistnämnda år antog riksdagen ett förslag om förlängning fr. o. m. 1975 av ersättningstiden för föräldrapenning från sex till sju månader och av den tid under vilken föräldrapenning kan disponeras från åtta till nio månader. Redan i januari 1974 tillkallade chefen för socialdepartementet en särskild utredning (familjestödsutredningen, S 1974:01) för att göra en första sammanställning och bedömning av erfarenheterna av de nya bestämmelserna om föräldraförsäkring. I utredningsuppdraget ingår att närmare pröva frågan om ersättningstidens längd och att därvid undersöka möjligheterna att förlänga ersättningstiden på ett sådant sätt att försäkringen underlättar för föräldrar att förvärvsarbeta med reducerad arbetstid under en viss period efter det rätten till hel föräldrapenning upphört. Såvitt utskottet kan bedöma har utredningen, med den vida utformning direktiven erhållit, möjlighet att närmare pröva alla de frågor som aktualiserats i motionerna. Enligt vad utskottet erfarit avser utredningen att lägga fram ett delbetänkande redan under första halvåret 1975. Med hänsyn härtill anser utskottet sig inte böra medverka till omedelbara ändringar i bestämmelserna om föräldrapenning. Utskottet vill emellertid som sin mening uttala att starka skäl talar för en utökning av ersättningstiden för denna förmån och av den tid under vilken adoptivföräldrar och därmed jämställda har rätt att disponera föräldrapenning. Utskottet förutsätter därför att familjestödsutredningen med förtur tar upp dessa frågor till behandling. Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat motionerna 79, 253, 464, 1212 (yrkande 1), 1216, 1224 (yrkande 1) och 1807 (yrkande 5).

Herr Romanus (fp) begär i motionen 1224 att kravet på 180 dagars inskrivning i försäkringskassa för rätt till föräldrapenning inte skall gälla i fråga om hemvändande utlandssvenskar. Enligt motionärens mening bör dessa få full föräldrapenning om de är bosatta i Sverige vid barnets födelse, och denna regel bör gälla oavsett om återvändandet till Sverige skett med

anledning av barnets födelse eller därför att vederbörandes uppdrag utomlands upphört.

Som tidigare nämnts har kravet på viss tids inskrivning i försäkringskassa för rätt att uppbära föräldrapenning tillkommit för att motverka att föräldraförsäkringens förmåner utnyttjas genom en tillfällig bosättning i Sverige. Det har av principiella skäl och med hänsyn till Sveriges konventioner med andra länder inte ansetts lämpligt att förmånligare regler skall gälla för hemvändande svenskar än för andra länders medborgare. Vid sin behandling förra året av ett motionsyrkande av samma innebörd som i motionen 1224 framhöll socialförsäkringsutskottet (SfU 1974:5) att berättigade invändningar i och för sig knappast kunde riktas mot en ordning som gav utlandssvenskar en i våss mån annan ställning i försäkringshänseende än svenska medborgare i Sverige. Med hänsyn till att kravet på 180 dagars inskrivning i försäkringskassa enligt utskottets mening i vissa undantagsfall kunde leda till mindre önskvärda resultat ansåg utskottet sig emellertid böra föreslå att frågan om utlandssvenskarnas rätt till föräldrapenning blev föremål för utredning inom ramen för hemvistsakkunnigas arbete eller i särskild ordning. Enligt vad utskottet erfarit kommer den av herr Romanus aktualiserade frågan att prövas av hemvistsakkunniga. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet bifall till berörda yrkande i motionen 1224.

Motioner om rätten till sjukpenning för vård av barn m. m.

Motionerna innehåller yrkanden om en utvidgning av rätten till sjukpenning för vård av såväl sjuka som friska barn. Herr Johansson i Malmö m. fl. (s) begär i motionen 338 sådan ändring i AFL och i semesterlagen att förälder, som under semesterledighet vårdar sjukt barn, blir berättigad till sjukpenning och kompensationsledighet under tio dagar. Motionärerna finner det otillfredsställande att det förhållandet att en förälder tvingas avbryta semester för att vårda sjukt barn inte kvalificerar för vare sig sjukpenning eller kompensationsledighet, medan förälder eller annan person med motsvarande vårduppgift, som blir sjuk under semesterledighet, är berättigad till båda dessa förmåner. Motionärerna i motionen 749 av fru Bergander m. fl. (s) framhåller att det för studerande som är sjukpenningförsäkrade till följd av årligen återkommande feriearbete eller p. g. a. en genom studieförhållanden naturlig växling mellan perioder av studier och perioder av förvärvsarbete måste te sig egendomligt att de har rätt till sjukpenning vid egen sjukdom, oavsett om denna inträffar under arbets- eller studieperiod, medan däremot sjukpenning vid vård av sjukt barn endast kan utgå under tid då den studerande har förvärvsarbete. Motionärerna yrkar därför sådan ändring av ersättningsreglerna att sjukpenning för vård av sjukt barn kan utgå till studerande även under studietid. Fru Skantz m. fl. (s) begär i motionen 762 utredning om vidgad rätt till sjukpenning vid vård av sjukt barn. Motionärerna anser att sjukpenning för vård av

sådant barn när det gäller förälder med handikappat barn bör kunna utgå till dess barnet fyllt 16 år, i vart fall då föräldern har rätt att uppbära vårdbidrag. De anser också att familjer med flera barn och familjer med handikappade barn bör ha rätt att uppbära sjukpenning under längre tid än tio dagar per kalenderår. Även fru Lundblad och fru Hörnlund (båda s) anser att ersättningstiden för sjukpenning vid vård av sjukt barn i familjer med flera barn bör vara längre än tio dagar och hemställer i motionen 1212 att riksdagen hos regeringen begär att man vid framtida ändringar av sjukförsäkringsreglerna prioriterar en förbättring av sjukpenningen i dessa fall. Herr Helén m. fl. (fp) yrkar i motionen 1807 lagstiftning av innebörd att sjukpenning för vård av sjukt barn i familjer med fler än ett barn kan utgå i 15 dagar per kalenderår och familj och de vill också att regeringen framlägger förslag om utökad rätt till föräldrapenning för dagar då barn vårdas på sjukhus. Fru Ohlin och fru Bergander (båda's) begär i motionen 1219 att familjestödsutredningen skall pröva frågan om rätt för icke biologisk fader att uppbära sjukpenning för vård av sjukt barn.

F. n. föreligger i regel inte rätt till sjukpenning för vård av friskt barn. Endast för det fall att fader i samband med barns födelse behöver ta hand om äldre barn i familjen kan sjukpenning utgå. I motionerna 148 av fru Troedsson m. fl. (m), 467 av herr Olsson i Asarum (s) samt i partimotioner från c (1806), m (1805) och fp (1807) yrkas att sjukpenning skall kunna utgå för vård av friskt barn även i andra fall än i samband med barnsbörd. De situationer som avses i motionerna gäller hemmamakes eller ordinarie vårdnadshavares sjukdom.

Som tidigare nämnts är familjestödsutredningen f. n. i färd med att göra en första utvärdering av de nya bestämmelserna om föräldraförsäkring innefattande även sjukpenning vid vård av sjukt barn. Utskottet vill erinra om att bestämmelserna om rätt till sjukpenning för vård av sjukt barn trädde i kraft så sent som den 1 januari 1974. Med hänsyn härtill och då familjestödsutredningen kan väntas publicera ett första betänkande redan före halvårsskiftet 1975 är utskottet inte berett att nu biträda yrkanden vare sig om omedelbara lagändringar eller särskild begäran att regeringen skall framlägga förslag till sådana ändringar. Motionerna får i vad de innehåller yrkanden om utredning av rätten till sjukpenning enligt utskottets mening redan anses tillgodosedda. Utskottet anser emellertid att den i motionerna 148, 467, 1805, 1806 och 1807 aktualiserade frågan om sjukpenning för vård av friskt barn vid ordinarie vårdnadshavares sjukdom förtjänar att prövas med förtur. Enligt vad utskottet inhämtat ingår denna fråga i familjestödsutredningens aktuella arbetsprogram. Utskottet förutsätter därför att utredningen redan i sitt första betänkande redovisar resultatet av sina överväganden i denna fråga. Härigenom torde förslag i ämnet kunna föreläggas riksdagen redan under våren 1976. Den i motionen 338 berörda frågan om rätt till kompensationsledighet för vård av sjukt barn under semester kommer, enligt vad utskottet erfarit, att behandlas av 1974 års semesterkommitté.

Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat motionerna 148, 467, 762, 1212 (yrkande 2), 1805, 1806 (yrkande 1) och 1807 (yrkandena 1-3). Utskottet avstyrker bifall till motionerna 338, 749 och 1219.

Motion om rätt till sjukpenning för hemarbetande med vårduppgifter

Genom den i den allmänna sjukförsäkringen ingående hemmamakeförsäkringen är hemmamake vid sjukdom berättigad till sjukpenning med 8 kr. per dag. Till försäkringen anknyter en frivillig sjukpenningförsäkring, varigenom den sammanlagda sjukpenningen kan uppgå till högst 20 kr. per dag. Beloppet är skattefritt. I fp:s partimotion (1807) framhålls att 20 kr. per dag inte räcker till för att betala barntillsyn och hushållsarbete då hemmamake är sjuk. Motionärerna anser det rimligt med en höjning av den frivilliga sjukpenningen för hemmavarande förälder som har hand om minderåriga barn, och de begär därför förslag om höjd sjukpenning för hemarbetande med vårduppgifter. En mer långsiktig reform skulle enligt motionärernas mening vara att för denna kategori försäkrade införa en högre obligatorisk sjukpenning. Motioner med samma yrkande som motionen 1807 prövades av socialförsäkringsutskottet såväl 1973 som 1974. I sitt av riksdagen godkända betänkande 1973:21 framhöll utskottet att spørsmålet om höjd sjukpenning till hemmamake fick ses i samband med frågan om ATP-poäng för barnavårdande arbete i hemmet. Utskottet pekade på svårigheterna att vid utformandet av en obligatorisk sjukpenningförsäkring för hemmakar skapa rättvisande regler i fråga om ersättning för de skiftande kostnader som bortfallet av hemmamakes insats förorsakade och underströk också, att det skulle komma att bli nödvändigt att lämna bidrag till försäkringen av statsmedel med hänsyn till att avgifterna för många familjer skulle komma att bli mycket betungande. Utskottet avstyrkte därför bifall till motionen. Riksdagen biföll utskottets hemställan. Enligt utskottets mening saknar riksdagen anledning att nu inta en annan ståndpunkt än riksdagen gjorde 1973 och 1974. Utskottet vill emellertid erinra om att riksdagen år 1974 på förslag av socialförsäkringsutskottet i dess betänkande 1974:6 begärt en förutsättningslös översyn av vissa ATP-frågor, däribland frågan om pensionsrätt för vårdinsatser i hemmet. Detta utredningsuppdrag har nu lämnats till pensionålderskommittén. I den mån det visar sig möjligt att åstadkomma en sådan pensionsrätt kan enligt utskottets mening frågan om en utbyggnad av den obligatoriska sjukförsäkringen för hemarbetande med vårduppgifter komma i ett annat läge. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionen 1807 (yrkande 4).

Motioner om förkortad arbetstid för småbarnsföräldrar

I familjestödsutredningens uppdrag ingår att undersöka möjligheterna att förlänga ersättningstiden för föräldrapenning på ett sådant sätt att försäkringen underlättar för förälder att förvärvsarbeta med reducerad arbetstid under en viss period efter det rätten till föräldrapenning upphört. Utredningen skall också pröva möjligheterna att få anställning med reducerad arbetstid liksom återverkningarna av ett sådant system på småbarnsföräldrarnas ställning på arbetsmarknaden.

I partimotionerna från c (1806) och från fp (1807) understryks angelägenheten av att småbarnsföräldrar får större möjligheter att vara tillsammans med sina barn. Motionärerna begär riksdagsuttalande av innebörd att det pågående utredningsarbetet bedrivs så att förslag i ämnet kan föreläggas 1976 års riksdag.

Enligt utskottets mening kan det förutsättas att utredningen i sitt arbete kommer att så snabbt som möjligt behandla denna fråga som uttryckligen omfattas av utredningsuppdraget. Utskottet finner därför att någon riksdagens åtgärd nu inte erfordras. Utskottet avstyrker bifall till motionerna 1806 (yrkande 2) och 1807 (yrkande 6).

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande ersättningstiden för föräldrapenning
att riksdagen avslår motionerna 1975:1212 (yrkande 1), 1975:1216 och 1975:1224 (yrkande 1),
2. beträffande adoptivföräldrars rätt till föräldrapenning
att riksdagen avslår motionerna 1975:79, 1975:253, 1975:464 och 1975:1807 (yrkande 5),
3. beträffande föräldrapenning för utlandssvenskar
att riksdagen avslår motionen 1975:1224 (yrkande 2),
4. beträffande sjukpenning för vård av sjukt barn m. m.
att riksdagen avslår motionerna 1975:338, 1975:749, 1975:762, 1975:1212 (yrkande 2), 1975:1219 och 1975:1807 (yrkandena 1 och 2),
5. beträffande sjukpenning för vård av friskt barn
att riksdagen avslår motionerna 1975:148, 1975:467, 1975:1805, 1975:1806 (yrkande 1) och 1975:1807 (yrkande 3),
6. beträffande sjukpenning för hemarbetande med vårduppgifter
att riksdagen avslår motionen 1975:1807 (yrkande 4),
7. beträffande förkortad arbetstid för småbarnsföräldrar
att riksdagen avslår motionerna 1975:1806 (yrkande 2) och 1975:1807 (yrkande 6),

8. beträffande anslagets storlek
att riksdagen till *Bidrag till sjukförsäkringen för föräldraförsäkringen* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 260 000 000 kr.

Stockholm den 25 februari 1975

På socialförsäkringsutskottets vägnar

TORSTEN FREDRIKSSON

Närvarande: herrar Fredriksson (s), Ringaby (m), Karlsson i Ronneby (s), Magnusson i Nennesholm (c), fru Håvik (s), herrar Hyltander (fp), Marcusson (s), fröken Pehrsson (c), herrar Lindström (s), Nilsson i Kristianstad (s), Andersson i Nybro (c), Olsson i Stockholm (vpk), Nilsson i Norrköping (s), Andersson i Edsbro (c) och Nisser (m).

Reservationer och särskilda yttranden

vid *punkten 3* beträffande pensionstillskott m. m.

1. reservation av herr Olsson i Stockholm (vpk) som anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Som framgår" och slutar med "motionen 256." bort ha följande lydelse:

Genom beslut av 1974 års höstrikssdag vidtogs en inte oväsentlig höjning av pensionstillskotten. Det bör emellertid beaktas att denna höjning är avsedd att börja först i samband med pensionsålderssänkningen till 65 år den 1 juli 1976 och att tillskotten inte kommer att vara fullt utbyggda förrän den 1 juli 1981.

Det kan därför ifrågasättas om den föreslagna höjningen verkligen innebär den förbättring av pensionstillskotten på sikt som måste anses önskvärd. Vad särskilt angår pensionstillskotten till förtidspension vill utskottet erinra om att flera handikapporganisationer vid remissbehandlingen av pensionsålderskommitténs betänkande uttalat att den pensionsnivå som skall gälla fr. o. m. den 1 juli 1981 borde vara möjlig att uppnå redan den 1 juli 1976 då reformen skall träda i kraft.

På grund av det anförda anser utskottet sig böra förorda att uppräkningshöjningen av pensionstillskotten börjar redan den 1 juli 1975 och att man då höjer pensionstillskotten från 18 till 28 % av basbeloppet. De bör därefter uppräknas med 4 % årligen så att de den 1 juli 1981 uppgår till 52 % av basbeloppet. I fråga om pensionstillskott till förtidspension förordar utskottet i likhet med propositionens förslag en fördubbling, men redan fr. o. m. den 1 juli 1975, varigenom dessa pensionstillskott den 1 juli 1981 kommer att utgöra 98 % av basbeloppet. Folkpension inklusive pensionstillskott kom-

mer enligt förra årets riksdagsbeslut att motsvara för ensamstående högst 140 % av basbeloppet och för gifta makar tillhopa 245 % av basbeloppet. Maximigränsen nås emellertid som nämnts inte förrän den 1 juli 1981. Med hänsyn härtill och till den fortgående penningvärdeförändringen kan enligt utskottets mening redan nu förutses att förbättringarna av folkpensionerna endast kommer att innebära en lösning på kort sikt av folkpensionärernas ekonomiska förhållanden. Av en av pensionärernas riksorganisation (PRO) verkställd utredning framgår att pensionsförmånernas andel av en industriarbetares genomsnittsinkomst (som pensionsförmån har därvid räknats årspension, pensionstillskott och genomsnittligt bostadstillägg) under tioårsperioden 1962–1972 ökat från 26,3 till endast 28,8 %. Även med förslaget i propositionen kommer industriarbetarlönen efter skatt att ligga väsentligt mycket högre än pensionsförmånerna. För att tillgodose PRO:s krav på en pension som uppgår till 65 % av industriarbetarnas genomsnittsinkomst erfordras antingen ett ytterligare extra pensionstillskott eller en annan motsvarande förbättring av pensionsförmånerna. Med hänvisning till det anförda anser utskottet sig böra tillstyrka bifall till yrkandet i motionen 256 om utredning om och förslag till en fortsatt standardförbättring av folkpensionsförmånerna.

dels att utskottet under 1 bort hemställa

- a. att riksdagen med bifall till motionen 1975:256 (yrkande 1) antar det på s. 2 och 3 i betänkandet intagna såsom motionärernas förslag betecknade förslaget till lag om ändring i lagen den 9 maj 1969 (nr 205) om pensionstillskott,
- b. att riksdagen med bifall till motionen 1975:256 (yrkande 2) hos regeringen begär kompletteringsdirektiv till pensionsålderskommittén om fortsatt standardförbättring av folkpensionsförmånerna så att dessa enligt i motionen skisserad riktning uppnår lägst 65 % av en genomsnittlig industriarbetarinkomst.

vid *punkten 3* beträffande fosterföräldrars rätt till vårdbidrag

2. särskilt yttrande av herr Hylander (fp) och fröken Pehrsson (c) vilka anför:

Före den 1 januari 1974 utgick vårdbidrag i form av invaliditetsersättning till barn under 16 år som p. g. a. sjukdom, psykisk efterblivenhet, vanförhet eller annat handikapp för avsevärd tid och i avsevärd omfattning var i behov av särskild tillsyn och vård. Fr. o. m. den 1 januari 1974 tillkommer vårdbidraget den förälder som vårdar barnet. Enligt 20 kap. 2 § lagen om allmän försäkring skall med barn jämföras fosterbarn. Bestämmelsen i fråga tar emellertid uteslutande sikte på sjukförsäkringen, hemmamakcförsäkringen och den därtill anslutna frivilliga försäkringen. Vårdbidrag som tidigare utgick i form av invaliditetsersättning till barnet men som numera skall uppbäras av förälder kan – med den utformning bestämmelserna erhållit – inte

utgå för sjukt, utvecklingsstört eller handikappat barn som vårdas av fosterföräldrar. Detta förhållande kan enligt vår uppfattning knappast anses tillfredsställande. Vi förutsätter att familjestödsutredningen snabbt prövar frågan om fosterföräldrars rätt till föräldrapenning och föreslår de ändringar av gällande bestämmelser som kan finnas påkallade.

vid *punkten 5* beträffande sjukpenning för vård av sjukt barn

3. reservation av herrar Magnusson i Nennesholm (c), Hylander (fp), fröken Pehrsson (c), herrar Andersson i Nybro (c) och Andersson i Edsbro (c) vilka anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 13 med "Som tidigare" och slutar på s. 14 med "och 1219." bort ha följande lydelse:

I sin nuvarande utformning är rätten att uppbära sjukpenning för vård av eget barn begränsad till tio dagar. Möjligheterna att få kommunalt anställd barnsamarit att vårda barnet i hemmet under sjukdomstiden är ytterst små. Begränsningen innebär därför stora svårigheter särskilt för familjer med flera barn. En förlängning av ersättningsrätten får anses vara en angelägen förbättring av föräldraförsäkringen. Ersättningstiden bör fr. o. m. den 1 juli 1975 förlängas till 15 dagar för familjer med flera barn än ett under tio år. Med tanke på anslagets karaktär av förslagsanslag och på att detta bara utgör en mindre del av anslaget är någon ytterligare medelsanvisning inte erforderlig.

Sjukhusvistelse innebär för små barn oftast psykiska påfrestningar. Rädda barnen går i dagarna ut med en kampanj "Barn på sjukhus". Man vill bl. a. bilda opinion för att barn skall vårdas på sjukhus bara när det är absolut nödvändigt. När barnet måste tas in på sjukhus bör emellertid möjligheter finnas för föräldrarna att besöka barnet ofta och dessutom övernatta på sjukhuset. Ett av de krav som Rädda barnen ställer är att föräldraförsäkringen byggs ut så att alla föräldrar har råd att ta ledigt från arbetet och vara hos sitt sjuka barn. Föräldrarna bör inte tvingas avstå från att stanna hos barnet, därför att de inte har råd. Rätten till föräldrapenning vid barns sjukdom bör enligt utskottets mening kunna förlängas ytterligare utöver de 10 resp. 15 dagarna, om barnet tagits in på sjukhus.

Förslag till erforderliga författningsändringar bör snarast föreläggas riksdagen. Den i motionerna 148, 467, 1805, 1806 och 1807 aktualiserade frågan om sjukpenning för vård av friskt barn vid ordinarie vårdnadshavares sjukdom förtjänar enligt utskottets mening att prövas med förtur. Enligt vad utskottet inhämtat ingår denna fråga i familjestödsutredningens aktuella arbetsprogram. Utskottet förutsätter därför att utredningen redan i sitt första betänkande redovisar resultatet av sina överväganden i denna fråga. Den i motionen 338 berörda frågan om rätt till kompensationsledighet för vård av sjukt barn under semester kommer, enligt vad utskottet erfarit, att behandlas av 1974 års semesterkommitté.

Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat motionerna 148, 467, 762, 1212 (yrkande 2), 1805, 1806 (yrkande 1) och 1807 (yrkandena 1–3). Utskottet avstyrker bifall till motionerna 338, 749 och 1219.

dels att utskottet under 4 bort hemställa

- a. att riksdagen med anledning av motionerna 1975:762, 1975:1212 (yrkande 2) och 1975:1807 (yrkande 1) samt med avslag på motionerna 1975:338, 1975:749 och 1975:1219 i skrivelse till regeringen begär förslag till riksdagen senast den 15 april 1975 om sådan ändring av föräldraförsäkringen att sjukpenning för vård av sjukt barn i familjer med flera än ett barn kan utgå i 15 dagar per familj och år,
- b. att riksdagen med bifall till motionen 1975:1807 (yrkande 2) hos regeringen begär förslag till utökad rätt till föräldrapenning för tid då barnet vårdas på sjukhus.

vid *punkten 5* beträffande sjukpenning för hemarbetande med vårduppgifter

4. särskilt yttrande av herr Hyltander (fp) som anför:

Folkpartiet har under en följd av år aktualiserat frågor rörande de hemarbetandes ekonomiska situation. Bl. a. har framförts krav på en höjd tilläggsjukpenning vid hemarbete. F. n. ger den s. k. hemmamakeförsäkringen obligatorisk sjukpenning med 8 kr. per dag och möjlighet till frivillig sjukpenning med högst 12 kr. per dag eller tillsammans maximalt 20 kr. Det är enligt min mening uppenbart att ett sådant belopp i dag är helt otillräckligt för att betala för barntillsyn och hushållsarbete när hemmamen är sjuk. Jag anser det rimligt med en verklig höjning av den frivilliga sjukpenningen för hemarbetande förälder som har hand om minderåriga barn. En mer långsiktig reform skulle vara att införa en obligatorisk sjukförsäkring för hemarbetande med vårduppgifter. Utskottet har framhållit att frågan om en utbyggd hemmamakeförsäkring kan komma i ett annat läge om det visar sig möjligt att åstadkomma en rätt till ATP för sådana försäkrade. Denna ATP-fråga skall enligt tidigare riksdagsbeslut utredas av pensionsålderskommittén. Jag är medveten om att en sjukpenningreform av angivet slag kräver ingående överväganden. I avvaktan på resultatet av pensionsålderskommitténs arbete bör det dock vara möjligt att höja sjukpenningen för hemarbetande med vårduppgifter, så att den ger en rimligare kompensation vid sjukdom än f. n. Jag förutsätter att förslag om sådan höjning så snart som möjligt föreläggs riksdagen.

vid *punkten 5* beträffande förkortad arbetstid för småbarnsförälder

5. reservation av herr Magnusson i Nennesholm (c), fröken Pehrsson (c), herrar Andersson i Nybro (c) och Andersson i Edsbro (c) vilka anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "1807 (yrkande 6)." bort ha följande lydelse:

Utskottet vill ansluta sig till den i motionerna 1242 och 1256 framförda uppfattningen att det är angeläget att på olika sätt förbättra småbarnsföräldrarnas situation. Ett led i dessa strävanden och ett för övrigt välbehövligt komplement till bestämmelserna om föräldrapenning skulle enligt utskottets mening vara att införa flexibel arbetstid och inrätta flera deltidstjänster även inom traditionellt manliga yrken. Härigenom skulle småbarnsföräldrarnas möjligheter att vara tillsammans med sina barn kunna i inte oväsentlig mån förbättras. Utskottet anser sig därför kunna biträda motionerna 1806 och 1807 såvitt nu är i fråga.

dels att utskottet under 7 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1975:1806 (yrkande 2) och 1975:1807 (yrkande 6) uttalar att pågående utredningsarbete angående en förkortad arbetstid för småbarnsföräldrar skall bedrivas så att förslag i denna fråga kan föreläggas riksdagen senast 1976.